

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 12 november 2012

Mål nr

T 1144-11

KLAGANDE

Santander Consumer Bank AS Norge, Sverige Filial, 516406-0336

Box 1341

171 26 Solna

Ombud: Advokat JH

MOTPARTER

1. KE

2. PM

Ombud för 1 och 2: Advokat KH

SAKEN

Fordran

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts dom 2011-02-08 i mål T 6113-10

DOMSLUT

Med ändring av hovrättens dom förpliktar Högsta domstolen KE och PM att solidariskt till Santander Consumer Bank AS Norge, Sverige Filial, betala 100 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 12 juni 2009 tills betalning sker.

Med ändring av hovrättens dom också i fråga om rättegångskostnader ska vardera parten svara för sina kostnader i tingsrätten och hovrätten.

Vardera parten ska svara för sin rättegångskostnad i Högsta domstolen.

YRKANDEN

Santander har yrkat att Högsta domstolen bifaller bolagets talan.

Santander har vidare yrkat att Högsta domstolen befriar bolaget från skyldigheten att ersätta KE och PM för deras rättegångskostnad i tingsrätten och hovrätten samt tillerkänner bolaget ersättning för dess rättegångskostnad där.

KE och PM har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnad i Högsta domstolen.

DOMSKÄL

Bakgrund

1. Mellan Santander och Bildax Outlet i Gävle AB förelåg ett samarbete

enligt vilket Bildax levererade främst bilar men också båtar till sina kunder och Santander finansierade en del av köpeskillingen. Bland annat för att säkerställa att Santander fick ägarförbehåll i det sålda köpte Santander bilen eller båten från Bildax och sålde i sin tur vidare köpeobjektet till kunden. Den del av köpeskillingen som Santander inte finansierade (kontantinsatsen) skulle kunden betala direkt till Bildax. Köpeobjektet skulle enligt kontraktet levereras direkt från Bildax till kunden. Bildax svarade också för kundkontakten.

2. I det förtryckta kontraktsformulär som låg till grund för avtalet med kunden stod alltså Santander som säljare och Bildax som leverantör. På framsidan av formuläret fanns det boxar för underskrifter av alla tre parter. Ovanför boxarna fanns det en förtryckt text enligt vilken köparen godkände leveransen och leverantören (Bildax) tog på sig ett ansvar för det sålda. På kontraktets baksida fanns det förtryckta villkor som innehöll ett ägarförbehåll och ett förbud för kunden mot att sälja eller pantsätta varan innan äganderätten hade övergått på kunden.

3. KE och PM skrev i juli 2008 under ett sådant kontrakt avseende köp av en på visst sätt specificerad begagnad båt. Enligt kontraktet var priset 1 100 000 kr, varav kontantinsatsen utgjorde 600 000 kr medan resterande 500 000 kr jämte viss ränta skulle betalas till Santander genom avbetalningar. Om köpet följde kontraktsmönstret skulle båten levereras direkt från Bildax till KE och PM. Bildax skulle få betalt med 600 000 kr från KE och PM samt 500 000 kr från Santander.

4. Sedermera visade det sig vara fråga om ett av Bildax iscensatt bedrägeri. Bildax hade övertygat KE och PM om att de mot en viss ersättning, 50 000 kr, skulle ställa sig som bulvaner för en för dem okänd köpare och förmått dem att såsom sådana underteckna kontraktet. Emellertid fanns det varken båt eller

köpare, och inte heller hade någon kontantinsats betalats på det sätt som kontraktet gav sken av. Genom att presentera kontraktet för Santander kunde Bildax lyfta kreditbeloppet om 500 000 kr. Bildax har sedermera satts i konkurs. Enligt vad PM uppgav vid förberedelsen i tingsrätten betalades ersättningen om 50 000 kr inte ut.

5. Sedan KE och PM har förklarat att de inte avser att betala till Santander i enlighet med kontraktet har Santander sagt upp krediten till omedelbar betalning.

Vad parterna har gjort gällande

6. Santander har gjort gällande att KE och PM genom att underteckna kontraktet har förbundit sig att till bolaget betala i enlighet med detta. Av det skulle då följa en skyldighet att betala det uppsagda kreditbeloppet om 500 000 kr. Santander har vidare gjort gällande att KE och PM i allt fall på grund av vårdslöshet är ersättningsskyldiga gentemot Santander för den skada som bolaget har lidit genom att betala ut kreditbeloppet till Bildax utan att få säkerhet i båten.

7. KE och PM har bestritt såväl att de är avtalsbundna som att de är skadeståndsansvariga. För det fall de är skadeståndsskyldiga har de gjort gällande att skadeståndsbeloppet ska jämkas, i första hand till noll. De har till stöd för sin inställning åberopat att de är konsumenter och att de har blivit vilseledda av Bildax som var Santanders samarbetspartner. De har också gjort gällande dels att den kreditprövning som Santander gjorde avseende dem inte var tillräcklig, dels att Santander helt förlitade sig på leveransgodkännandet i kontraktet och inte vidtog någon annan åtgärd för att kontrollera att båten hade levererats.

Föreligger det ett avtal?

8. Såväl KE och PM som Santander har utgått från det felaktiga antagandet att en båt med specifikationer enligt kontraktet fanns tillgänglig för leverans till kund. Att när ett köpavtal ingås båda parter är ovetande om att köpeobjektet inte finns hindrar emellertid inte att ett bindande avtal i regel har uppkommit. Det följer av att obundenhet av ett löfte som beror på en villfarelse i princip förutsätter att adressaten i allt fall borde ha insett villfarelsen (se bl.a. Axel Adlercreutz och Lars Gorton, *Avtalsrätt I*, 13 uppl. 2011, s. 286 ff., Henry Ussing, *Aftaler paa Formuerettens Omraade*, 3 uppl. 1950, s. 176 ff. och Lennart Lynge Andersen & Palle Bo Madsen, *Aftaler og mellemmand*, 5 uppl. 2006, s. 189 ff.). En gemensam villfarelse rörande köpeobjektets existens innebär således i regel endast att avtalsförhållandet måste avvecklas på något annat sätt än det som parterna hade tänkt sig. Hur en avveckling ska ske beror bl.a. på riskfördelningen med avseende på det förhållandet att något köpeobjekt inte fanns.

9. I förevarande fall handlar det emellertid om mer än att KE och PM inte visste att Bildax inte hade någon båt att leverera och Santander att sälja. De blev av Bildax svikligen förledda att underteckna kontraktet. Utredningen ger dock inte stöd för att Santander borde ha insett det sveket (jfr 30 § första stycket avtalslagen). Det utesluter emellertid inte möjligheten av att Santander i förhållande till KE och PM ska tillräknas Bildax svek. Om så är fallet står det klart att KE och PM inte är avtalsbundna.

10. Av betydelse för frågan huruvida Santander ska tillräknas Bildax svek är bl.a. behovet av konsumentskydd. Det förhållandet att Santander köpte båten av Bildax medför ett visst tillräknande efter vad som föreskrivs i 19 § konsumentköplagen (1990:932). Av det som föreskrivs i den paragrafen följer,

under vissa förutsättningar, att en säljare har ett köprättsligt felansvar för de uppgifter som en leverantör i tidigare säljled före köpet har lämnat rörande varans egenskaper eller användning, om säljaren inte visar att han varken kände till eller borde ha känt till uppgifterna. När det rör sig om en transaktion mellan en konsument på köparsidan och två samarbetande näringsidkare på leverantörs- och kreditgivarsidan, där kreditgivaren har ställt sig som säljare i förhållande till konsumenten, motiverar dock konsumentens befogade intresse av att ha ett enkelt och begripligt motpartsförhållande ett längre gående tillräknande. Kreditgivaren bör därför svara mot konsumenten också för andra förhållanden på leverantörens sida än dennes uppgifter avseende varans egenskaper eller användning, om konsumenten har ett skyddsvärt behov av detta och inte särskilda skäl talar emot det. Det kan också sättas i fråga om ett sådant undantag för godtrosfallen som följer av 19 § tredje stycket konsumentköplagen beträffande felbedömningen bör anses gälla generellt. Tröskeln för vad som ska anses vara en omständighet som säljaren borde ha känt till bör i allt fall sättas lågt. Genom en sådan längre gående tillräknandeordning, som stämmer väl överens med vad som gäller enligt konsumenträttsliga regler (jfr numera 29 § konsumentkreditlagen, 2010:1846), tillgodoses konsumentens intresse av ett sammanhållet motpartsförhållande.

11. I det aktuella fallet måste dock beaktas att KE och PM har tagit på sig att mot betalning vara bulvaner för en okänd köpare. De har genom det visat en beredskap att för Santander dölja vem som skulle ha båten, ett förhållande som med hänsyn till ägarförbehållet var av betydelse för Santander. Även om KE och PM själva blev vilseledda har de därmed på ett sådant otillbörligt sätt medverkat i Bildax bedrägeri mot Santander, att Santander inte kan tillräknas Bildax oegentligheter i fråga om KEs och PMs avtalsbundenhet. Det gäller oberoende av huruvida KE och PM i en situation som den förevarande är att anse som konsumenter eller inte. Till det sagda kommer att Bildax

oegentligheter är riktade mot främst Santander, och då ska Santander inte svara för dessa i fråga om avtalsbundenhet.

12. Eftersom således KE och PM har att själva bära konsekvensen i fråga om avtalsbundenhet av att de blev missledda av Bildax, så kan deras oriktiga förutsättning rörande båtens existens inte leda till att de enligt förutsättningsläran undgår bundenhet enligt köpekontraktet. Inte heller kan vilseledandet med stöd av 30 eller 36 § avtalslagen, vilka bestämmelser KE och PM har hänfört sig till, eller någon annan rättsregel föranleda en sådan obundenhet.

13. Vad KE och PM har gjort gällande om att Santanders kreditprövning var bristfällig hindrar inte att ett avtalsförhållande har uppkommit. Att påståendet, om det är riktigt, skulle kunna få betydelse vid bestämningen av avtalsinnehållet, närmast genom en tillämpning av 36 § avtalslagen, är en annan sak. Utredningen ger emellertid inte stöd för att kreditprövningen har skett på ett sådant sätt att avtalet i sin helhet ska lämnas utan avseende. Till frågan om jämkning av återbetalningsskyldigheten som sådan återkommer Högsta domstolen i punkt 15.

Skyldigheten att betala enligt köpekontraktet

14. Att KE och PM är bundna vid det undertecknade köpekontraktet innebär emellertid inte att Santander har rätt till betalning enligt detta. En sådan rätt förutsätter att båten levereras. Den omständigheten att KE och PM har bekräftat att så har skett (se p. 17) kan inte ges innebörden att de har avstått från sin rätt till båten såsom en förutsättning för betalningsskyldighet (jfr 36 § konsumentköplagen angående den s.k. samtidighetsprincipen). Att de ingick avtalet för någon annans räkning och alltså inte för sin egen saknar också betydelse för avtalets bindningsverkningar i det hänseendet. Fastän KE och

PM är avtalsbundna har Santander alltså inte den påstådda på köpekontraktet grundade rätten till betalning av dem.

15. Eftersom någon betalningsskyldighet för kreditbeloppet inte föreligger, finns det inte anledning att pröva vad KE och PM har invänt om att de på grund av bristande kreditprövning skulle vara befriade från den betalningsskyldigheten. Det finns likväl anledning att framhålla att om en kreditgivare inte uppfyller de krav på kreditprövning som kan följa av närings- eller marknadsrättslig lagstiftning, så befriar det inte i sig kredittagaren från skyldigheten att infria den kreditskuld som uppkommer när han lyfter kreditbeloppet, låt vara att i speciella undantagsfall villkoret om återbetalningsskyldighet möjligen kan jämkas enligt 36 § avtalslagen när kredittagaren är konsument (jfr prop. 2009/10:242 s. 56 f. och 101).

Föreligger det ett kontraktuellt skadeståndsansvar?

16. En konsekvens av att KE och PM inte är skyldiga att betala Santander enligt kontraktet är att Santander har ett återkrav mot Bildax som det bolaget inte kan infria. I linje med det har Santander, som har framhållits i det föregående (p. 6), i andra hand gjort gällande att KE och PM på grund av oaktsamhet är ersättningsskyldiga gentemot Santander för den skada som bolaget har lidit genom att betala ut kreditbeloppet utan att få säkerhet i båten. Santander har då utgått från att fråga skulle vara om ett ansvar för ren förmögenhetsskada i ett utomkontraktuellt förhållande, låt vara kontraktsliknande, men det hindrar inte att åberopade sakförhållanden ska läggas till grund för en prövning av om KE och PM har ett kontraktuellt ansvar.

17. Som har redovisats i punkt 2 angavs i den förtryckta texten att köparen godkände leveransen. Enligt 22 § konsumentköplagen gäller att om den sålda varan är felaktig så får konsumenten göra gällande vissa felpåföljder. Bestäm-

melsen är tvingande till konsumentens förmån (3 §). Trots ett leveransgodkännande får vid konsumentköp köparen således göra gällande fel i köpeobjektet. Att det aktuella godkännandet på det sättet är oförbindande för KE och PM hindrar inte att det måste anses vara ett uttryck för att de har tagit emot köpeobjektet, d.v.s. en bekräftelse av ett visst sakförhållande.

18. Eftersom någon båt inte hade levererats till vare sig KE och PM eller den för dem okände köpare som Bildax påstod skulle ha funnits, var leveransbekräftelsen sakligt sett oriktig. Det får hållas för visst att Santander inte skulle ha betalat ut kreditbeloppet på 500 000 kr till Bildax om Santander hade känt till att båten inte var levererad, och att det alltså brast med avseende på det sakrättsliga skyddet för ett sådant ägarförbehåll i båten som var förutsatt i kontraktet. Den felaktiga uppgiften har således lett till att Santander har fått ett oprioriterat återkrav i Bildax konkurs. Det föranleder frågan vilket ansvar KE och PM har för den lämnade uppgiften och därmed för den inträffade skadan.

19. Utredningen talar visserligen för att i vart fall KE inte läste kontraktet och alltså inte kände till att detta innehöll en leveransbekräftelse. Men även om KE och PM inte avsåg att bekräfta att leverans hade skett och oavsett om en bristande insikt om kontraktets innehåll skulle vara i någon mening ursäktlig (t.ex. därför att de blev förledda), så har de mot Santander i princip det ansvar för den lämnade uppgiften som denna kan föranleda, förutsatt att Santander inte insåg eller borde ha insett att fråga kunde vara om ett viljefel av något slag (jfr 32 § första stycket avtalslagen). Det har emellertid inte visats någon omständighet varav framgår att Santander borde ha insett att KE och PM var obekanta med vad som stod i kontraktet.

20. När en uppgift om ett sakförhållande lämnas i ett kontrakt beror uppgiftslämnarens ansvar för uppgiftens riktighet såväl på vilken påföljd eller annan rättsföljd uppgiftsmottagaren gör gällande (såsom avtalets ogiltighet,

hävningssrätt, köprättsligt fel, skadestånd eller prisavdrag) som på vad för slags uppgift det är fråga om (se angående uppgiftsansvar bl.a. Bert Lehrberg, *Förutsättningsläran*, ak.avh. 1989, s. 329 ff. med hänvisningar; se även Mathias André, *Marknadsföringsansvar*, ak.avh. 1984, s. 17 ff. och 236 ff. och Peter Wetterstein, *Säljarens garantiutfästelser vid lösöreköp*, 1982, s. 244 ff.; rörande sambandet mellan avtalsrättsliga och köprättsliga regler se bl.a. Margrethe Buskerud Christoffersen, *Kjøp og salg av virksomhet – risiko og ansvar for mangler*, ak.avh. 2008, s. 448 ff. med hänvisningar). Uppgiften kan i vissa fall anses vara garanterad med verkan att uppgiftslämnaren i olika avseenden ansvarar strikt för uppgiftens riktighet (så t.ex. i NJA 1955 s. 75, där den lämnade uppgiften ansågs innebära att en egenskap hade tillförsäkrats rörande den sålda varan). Det kan också tänkas att uppgiften är av en sådan upplysningskaraktär att uppgiftslämnaren inte har något ansvar alls. Ett mellanläge är att uppgiftslämnaren har ett oaktsamhetsansvar för uppgiftens riktighet.

21. Beträffande skadeståndsansvar gäller i allmänhet ett krav på oaktsamhet (culparegeln) också i kontraktuella förhållanden (se t.ex. Viggo Hagstrøm, *Obligasjonsrett*, 2 uppl. 2011, s. 468; jfr Jan Hellner m.fl., *Speciell avtalsrätt II. Kontraktsrätt*. 2 häftet. Allmänna ämnen, 5 uppl. 2011, s. 211 ff.). I fråga om ansvar för en tillitsskapande uppgifts riktighet är det också huvudregeln (se särskilt Hjalmar Karlgren, *Avtalsrättsliga spørsmål*, 2 uppl. 1954, s. 86 f.). Men om uppgiften mer direkt avser den egna avtals prestationen kan den anses innebära ett tillförsäkrande av att denna har en viss kvalitet. Då ansvarar uppgiftslämnaren strikt för uppgiftens riktighet.

22. När oaktsamhet krävs för skadeståndsansvar måste vid bedömningen av vad som är att anse som ett oaktsamt uppgiftslämnande hänsyn tas inte bara till vad som har föranlett uppgiftens oriktighet, såsom att uppgiftslämnaren har undersökt fakta dåligt. Av betydelse för oaktsamhetskravet är också uppgiftens

betydelse för uppgiftsmottagaren. I vad mån och på vilket sätt uppgiften är ägnad att ligga till grund för ett på tillit till uppgiften grundat handlande på uppgiftsmottagarens sida, påverkar således vad som kan begäras av uppgiftslämnaren. Av culparegeln bör följa, att redan när uppgiftslämnaren har bort inse på vad sätt uppgiften är av betydelse för uppgiftsmottagaren påverkar det aktsamhetskravet.

23. Den uppgift om leverans som finns i det av KE och PM undertecknade kontraktet är inte av en sådan allmän eller underordnad karaktär att den inte grundar något uppgiftsansvar. Även om en konsuments bekräftelse i förhållande till en näringsidkare i vissa fall kan lämnas utan avseende enligt 36 § avtalslagen (jfr Jan Hellner, Uppgifter, erkännanden och intyg i formulär, Festskrift till Kurt Grönfors, 1991, s. 238 ff.), är inte omständigheterna här sådana att det finns skäl för en sådan jämkning.

24. Beträffande spørsmålet huruvida KE och PM i fråga om skadestånd svarar strikt eller endast har ett oaktsamhetsansvar med avseende på leveransbekräftelsens riktighet märks, att en central del i Santanders prestation är kreditgivningen och en däremot svarande central del i köparens prestation är säkerställandet av krediten. Det talar i viss mån för att KE och PM skulle svara strikt för leveransbekräftelsens riktighet.

25. Det finns emellertid också anledning att notera att den i målet aktuella situationen har likheter med det fallet att en gäldenär till säkerhet för borgenärens fordran har pantförskrivit en fordran eller en sak som finns hos en tredje man. Det förekommer då inte sällan att borgenären, när han underrättar (denuntierar) den pantsatta fordringens gäldenär (sekundogäldenären) eller den tredje mannen om pantförskrivningen, begär att denne ska bekräfta sin skuld respektive innehavet av den pantförskrivna saken. För riktigheten av en sådan bekräftelse torde sekundogäldenären respektive den tredje mannen in

dubio ha endast ett oaktsamhetsansvar (jfr Stefan Lindskog, Om denuntiationsmottagares ansvar, Festskrift till Ulf K. Nordenson, 1999, s. 301 ff., men också Jan Kleineman, Utomkontraktuella lojalitetsförpliktelser – ett sakrättsligt problem?, Festskrift till Gösta Walin, 2002, s. 219 ff., där en än mer restriktiv syn på en denuntiationsmottagares ansvar för oriktiga uppgifter förespråkas). När det gäller vilket krav på aktsamhet som kan ställas på en uppgiftslämnande denuntiationsmottagare gör sig olika aspekter gällande. På den ena sidan måste beaktas att en bekräftelse av det diskuterade slaget är av stor betydelse för mottagaren och dessutom rör ett förhållande om vilket den som avger bekräftelsen med nödvändighet har en omedelbar och i förhållande till mottagaren överlägsen kunskap. Det talar för ett förhållandevis högt ställt aktsamhetskrav. På den andra sidan måste hänsyn tas till att kraven på aktsamhet inte får ställas högre än vad som kan begäras av den ifrågavarande denuntiationsmottagaren. Man kan således inte ställa samma krav på en konsument som på en näringsidkare (jfr Kleineman, a. st.).

26. Det finns inte anledning att bedöma en avbetalningsköparens uppgiftsansvar i det aktuella avseendet strängare än vad som får antas gälla i fråga om en denuntiationsmottagares ansvar för en oriktig bekräftelse. KE och PM har alltså ett oaktsamhetsansvar med avseende på leveransbekräftelsens riktighet. I det ligger att en förutsättning för ansvar är att de har åtminstone bort inse att uppgiften om leverans var ägnad att leda till att Santander betalade ut kreditbeloppet till Bildax (jfr p. 22).

27. Av betydelse när det gäller kravet på aktsamhet i det aktuella fallet är att KE och PM genom att ställa sig som bulvaner för en av dem okänd köpare har handlat på ett sådant sätt att det sänkta aktsamhetskrav som normalt bör gälla för konsumenter inte är aktuellt. De måste därför anses ha varit i vart fall oaktsamma, antingen genom att skriva under köpekontraktet utan att förvissa

sig om vad som stod i detta eller, om de läste kontraktet, genom att skriva under kontraktet när det gav ett oriktigt sken av bl.a. att båten hade levererats.

28. Eftersom det undertecknade kontraktet var avsett att ligga till grund för Santanders beslut om kreditgivning och därmed Santanders utbetalning av kreditbeloppet till Bildax, så var utbetalningen en förutsebar följd av den oriktiga uppgiften, en följd som KE och PM i vart fall hade bort inse. Utredningen ger för övrigt vid handen att PM hade sådan insikt.

29. Det anförda innebär sammantaget att KE och PM har ett skadeståndsrättsligt ansvar för den i kontraktet intagna men oriktiga uppgiften om leveransen. De är därför i princip skyldiga att ersätta den skada som följde av att Santander betalade ut kreditbeloppet på 500 000 kr till Bildax utan att ha fått den avtalade säkerheten i båten (jfr NJA 1989 s. 796).

Ska skadeståndet jämkas?

30. KE och PM har, för det fall att skadeståndskyldighet i och för sig skulle anses föreligga, gjort gällande att skadeståndet ska sättas ned eller jämkas till noll på grund av Santanders medvållande till skadan. Medvållandet skulle bestå i dels att den kreditprövning som Santander gjorde avseende KE och PM inte var tillräcklig, dels att Santander inte vidtog någon åtgärd för att kontrollera leveransgodkännandet utan helt förlitade sig på detta. På samma sätt som Santander när det gäller ansvarsgrunden har KE och PM vid sin argumentering i jämningsfrågan utgått från att det skulle röra sig om en utomkontraktuell skadeståndssituation. Det hindrar inte att åberopade sakförhållanden har betydelse för frågan om det finns förutsättningar att jämka det kontraktuella skadeståndsansvar som har befunnits föreligga (jfr 1 kap. 1 § skadeståndslagen, varav följer att reglerna i lagen ska tillämpas om inte annat följer av regler om skadestånd i avtalsförhållanden).

31. Frågan om jämkning i ett fall som det förevarande aktualiseras särskilt av den omständigheten att ett fullt skadeståndsansvar för privatpersoner vid oaktsamhet kan ge effekter som är alltför stränga eller på något annat sätt oproportionerliga. För att en rimlig lösning ska uppnås i situationer där en ekonomisk skada beror på brottsligt agerande av en tredje part bör jämkningsfrågan avgöras utifrån en bedömning, med beaktande av samtliga relevanta omständigheter, av hur den ekonomiska förlusten slutligt bör bäras. Förlusten bör därvid som utgångspunkt fördelas utifrån en bedömning dels av vilket ansvar parterna på ömse håll har för att förlusten i det enskilda fallet har uppkommit, dels av vilken relation de har till den som har agerat brottsligt och vilka förutsättningar de har haft att förutse och hindra förlusten, dels av om de är privatpersoner eller kommersiella aktörer och dels slutligen av eventuella relevanta omständigheter i övrigt. Vid en sådan bedömning – som kan göras utan hinder av bestämmelsen i 17 kap. 3 § andra meningen rättegångsbalken – är i detta mål följande att beakta.

32. I enlighet med vad som har sagts tidigare bär KE och PM ett skadeståndsansvar mot Santander på grund av sin oaktsamhet när det gäller uppgiften om att båten hade levererats. Det är denna deras oaktsamhet som har varit den utlösande faktorn till den ekonomiska förlust som har uppkommit. Santander å sin sida valde att lämna över upprättandet av köpekontraktet till Bildax, ett företag med vilket man hade inlett ett samarbete bara några veckor tidigare. Det innebar att man utan särskild kännedom om Bildax förlitade sig på detta företags vilja att fullfölja avtalet med köparna.

33. I det standardformulerade köpekontraktet fanns uppgiften att båten hade levererats under rubriken ”Ingående av avtal och leveransgodkännande”. I den förtryckta klausulen angavs – efter en text om hur avtalet ingicks – att köparna hade besiktigat objektet, funnit att detta varit i överenskommet skick och därmed godkänt leveransen. Uppgiften om leverans var alltså abstrakt och kort

och förekom i ett avsnitt som främst tog sikte på hur avtalet ingicks, och där klausulen i denna del närmast handlade om Santanders köprättsliga ansvar. Som klausulen var utformad fanns det risk för att en köpare undertecknade den utan att sätta sig in i vad som skedde, eller bara slentrianmässigt skrev under utan att inse att det innebar en bekräftelse av att en leverans hade genomförts.

34. Köpeavtalet gällde ett högt belopp och en stor kredit som skulle betalas under många år; köpeskillingen var 1 100 000 kr och skulden 500 000 kr. KE och PM, som arbetade som brevbärare respektive lagerarbetare, hade små inkomster och ingen förmögenhet utom det belånade hus där de bodde. Det var Santander genom kreditprövningen medvetet om. Såvitt framgår av utredningen hade KE och PM inte tagit någon kontakt med Santander före köpet, t.ex. för att höra sig för om båten och diskutera villkoren för köpet, handpenningen eller krediten. Inte heller har det framkommit att Santander fick information från sin samarbetspartner Bildax om att sådana diskussioner hade förekommit. Varken när avtalet ingicks eller när betalningen till Bildax gjordes hade Santander någon annan bekräftelse på båtens existens än de ord som fanns i det standardiserade köpekontraktet. Santander gjorde sålunda ingen kontroll av giltigheten av sitt eget förvärv av båten innan denna såldes vidare.

35. På grund av det anförda måste omständigheterna kring köpet anses ha varit sådana att det var i viss mån oaktsamt av Santander att förlita sig på endast uppgiften i kontraktet om att båten hade levererats.

36. Utifrån KEs och PMs utgångspunkt fanns det anledning att uppfatta Bildax och Santander som samarbetsparter på andra sidan i avtalet. Som har framhållits tidigare (p. 10) har en konsument ett skyddsvärt intresse av ett sammanhållet motpartsförhållande. Särskilt när motparterna är privatpersoner ligger det därför som utgångspunkt nära till hands att låta kommersiella parter

bära ett visst ansvar om oegentligheter förekommer från samarbetspartens sida. Här tillkommer att Santander anförtrodde åt Bildax, dels att leverera båten direkt till kunden, dels att handha kontakten med kunden.

37. Det nu anförda talar för att Santander bör få bära i varje fall en del av den förlust som har uppkommit på grund av Bildax bedrägeri. I samma riktning talar den omständigheten att Santander var betydligt mer insatt i kontraktets innebörd, och betydelsen av att säkerhet fanns, än vad KE och PM var.

38. Sammantaget är omständigheterna sådana att KEs och PMs skadeståndsskyldighet bör jämkas. Eftersom deras handlande delvis hade sin grund i en önskan att tjäna pengar på ett bulvanskap, som måste ha framstått för dem som i varje fall osäkert och riskfyllt, bör det inte komma i fråga att jämka skadeståndsskyldigheten till noll. Eftersom den vinst de skulle ha fått genom sin angivna medverkan var 50 000 kr är det, med hänsyn även till omständigheterna i övrigt, skäligt att jämka deras skadeståndsskyldighet till 100 000 kr.

39. Vad KE och PM har anført i fråga om kreditprövningen föranleder inte en längre gående jämkning.

Sammanfattande slutsats

40. KE och PM ska alltså ersätta Santander för en del av den skada som bolaget har lidit genom att betala ut kreditbeloppet utan att få säkerhet i båten, närmare bestämt 100 000 kr. På beloppet ska utgå ränta enligt lag.

Fördelning av rättegångskostnader

41. I målet har Santanders yrkande bifallits endast till en mindre del. Huvudvikten i processen har dock legat på frågan huruvida Santander har rätt till

ersättning, och ersättningen har bestämts efter skälighet. Vid dessa förhållanden bör vardera parten bära sin kostnad.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Stefan Lindskog (skiljaktig),
Göran Lambertz, Johnny Herre (skiljaktig), Martin Borgeke (skiljaktig) och
Dag Mattsson (referent, skiljaktig)
Föredragande justitiesekreterare: Karin Brandqvist

**BILAGA TILL
PROTOKOLL**
2012-09-25

BILAGA 1
Mål nr
T 1144-11

SKILJAKTIG MENING

Justitieråden Martin Borgeke och Dag Mattsson, referent, är skiljaktiga och fastställer hovrättens domslut.

Vi anser att Högsta domstolens dom efter punkten 7 ska ha följande lydelse.

Är KE och PM betalningsskyldiga för krediten?

8. I målet är det ostridigt att någon båt som motsvarar beskrivningen i köpekontraktet inte har existerat. Utredningen visar dock inget annat än att KE och PM, när de skrev under kontraktet, trodde att båten fanns och skulle levereras till en verklig köpare, som hade betalat kontantinsatsen.

9. Eftersom den båt som Santander sålde inte existerade och bolaget därför inte kunde fullgöra sin förpliktelse att leverera den, kan bolaget inte göra gällande ett betalningsansvar för köpeskillingen i kontraktet. KE och PM har därmed inte heller något betalningsansvar för den skuld som de åtog sig i kontraktet och som avsåg köpeskillingen. Santanders talan kan därför inte bifallas på den i första hand åberopade grunden.

Är KE och PM skadeståndsskyldiga mot Santander?

10. Frågan är då om KE och PM ändå är skyldiga att betala, eftersom de var oaktsamma när de undertecknade köpekontraktet där det fanns en klausul om att

båten var levererad i avtalsenligt skick trots att detta var felaktigt. Santanders inställning är att bolaget fäste tillit till denna uppgift och deras underskrifter och alltså utgick från att en fullgod leverans hade skett när bolaget gjorde sin betalning till Bildax.

11. Allmänt sett gäller vid ett avtalsförhållande att en part bör kunna lita på att uppgifter av det aktuella slaget från den andra parten är riktiga, om det inte finns skäl att misstänka något annat. Är en uppgift felaktig, kan det medföra att den som har lämnat uppgiften blir ersättningsskyldig, som regel dock under förutsättning att oaktsamhet föreligger. Av betydelse är bl.a. vilka parterna är och vad uppgiften avser och hur den har lämnats.

12. Även om KE och PM trodde att båten skulle levereras till en verklig köpare som hade betalat kontantinsatsen, handlade de oaktsamt när de skrev under köpekontraktet.

13. Vid bedömningen av om Santander hade skäl att misstänka att leveransuppgiften i köpekontraktet var felaktig ska beaktas att Santanders verksamhet bestod i att lämna kredit. Avtalet med KE och PM var en ovanlig och förhållandevis stor affär för finansbolaget; krediten stoppades först och fick sedan en individuell bedömning av en kredithandläggare. Samtidigt hade Santander valt att lämna över ansvaret för upprättandet av köpekontraktet till Bildax, ett företag med vilket ett samarbete hade inletts bara några veckor tidigare.

14. Vidare är det så att uppgiften om att båten hade levererats i och för sig riktades till Santander, men den avsåg ett förhållande på finansbolagets egen sida i avtalet, att såsom säljare tillhandahålla båten. I det standardformulerade köpekontraktet fanns uppgiften under rubriken Ingående av avtal och leveransgodkännande. I den förtryckta klausulen angavs – efter en text om hur avtalet ingicks – att köparna hade besiktigat objektet, funnit att detta varit i överenskommet skick och därmed godkänt

leveransen. Uppgiften om leverans var alltså abstrakt och kort och förekom i ett avsnitt som främst tog sikte på hur avtalet ingicks och där klausulen i denna del närmast handlade om Santanders köprättsliga ansvar. Som klausulen var utformad fanns det risk för att en köpare undertecknade den utan att sätta sig in i vad han eller hon gjorde eller bara slentrianmässigt skrev under utan att inse att undertecknandet innebar en bekräftelse av att en leverans hade skett.

15. Till detta kommer att köpeavtalet gällde ett högt belopp och en stor kredit, köpeskillingen var 1 100 000 kr och skulden 500 000 kr som skulle betalas under många år. Den kreditprövning som Santander gjorde gav vid handen att KE och PM, som arbetade som brevbärare respektive lagerarbetare, hade endast små inkomster och ingen förmögenhet utom det belånade hus där de bodde. Såvitt framgår av utredningen hade de inte tagit någon kontakt med Santander före köpet, t.ex. för att höra om båten och diskutera villkoren för köpet, handpenningen och krediten. Inte heller har det framkommit att Santander fick information från sin samarbetspartner Bildax om att sådana diskussioner hade förekommit. Varken vid ingåendet av avtalet eller vid betalningen till Bildax hade Santander någon annan bekräftelse på båtens existens än just de ord som fanns i det standardiserade köpekontraktet; Santander gjorde ingen kontroll av giltigheten av sitt eget förvärv innan bolaget sålde båten vidare.

16. Omständigheterna kring köpet var sammantaget sådana att man hos Santander inte borde ha litat på köpekontraktets uppgift om godkänd leverans av båten. Santander borde i stället ha undersökt saken närmare innan bolaget betalade Bildax för förvärvet av båten. Santanders yrkande kan därför inte – trots den oaktsamhet som KE och PM visade – bifallas. Hovrättens domslut ska alltså fastställas.

Överröstade i denna del är vi i rättegångskostnadsfrågan ense med majoriteten.

**BILAGA TILL
PROTOKOLL**
2012-09-25

BILAGA 2

Mål nr
T 1144-11

SKILJAKTIG MENING

Justitieråden Stefan Lindskog och Johnny Herre är skiljaktiga i själva saken och anför.

Vi anser att domskälen efter punkt 29 ska ha följande lydelse.

Har Santander varit medvållande till skadan?

30. KE och PM har för det fall att skadeståndskyldighet i och för sig skulle anses föreligga gjort gällande att skadeståndet ska sättas ned eller jämkas till noll på grund av Santanders medvållande till skadan. Medvållandet skulle bestå i dels att den kreditprövning som Santander gjorde avseende KE och PM inte var tillräcklig, dels att Santander inte vidtog någon åtgärd för att kontrollera leveransgodkännandet utan helt förlitade sig på detta. På samma sätt som Santander när det gäller ansvarsgrunden har KE och PM vid sin argumentering om medvållande utgått från att det skulle röra sig om en utomkontraktuell skadeståndssituation. Det hindrar inte att åberopade sakförhållanden kan ha betydelse för om förutsättningar för jämkning föreligger för det kontraktuella skadeståndsansvar som har befunnits föreligga (jfr 1 kap. 1 § och 6 kap. 1 § andra stycket skadeståndslagen).

31. Det finns anledning att först framhålla att inte varje oaktsamhet på en skadelidandes sida motiverar jämkning. Det gäller oberoende av om det handlar om inom- eller utomkontraktuell skadeståndsansvar. En utgångspunkt är att vållandebedömningen på skadelidandesidan ska göras på motsvarande sätt som när det

gäller vållande på ansvarssidan (se Bertil Bengtsson, Om jämkning av skadestånd, 1982, s. 60 ff. med hänvisningar). Vad som i medvållandehänseende är att anse som en relevant oaktsamhet beror således på olika omständigheter, såsom skyddsändamålet med den norm vars åsidosättande utlöste skadeståndsansvaret och karaktären av den skadegörande handlingen (jfr i det sistnämnda hänseendet NJA 1989 s. 796). För att en oaktsamhet på den skadelidandes sida ska leda till en jämkning av hans rätt till skadestånd ställs också ett krav på adekvans i förhållande till skadan.

32. Rörande betydelsen av en eventuell brist i Santanders kreditprövning handlar det visserligen om ett förhållande som – ifall det är för handen – utgör en logiskt sett nödvändig betingelse för den inträffade skadan. Något avtal skulle ju inte ha ingåtts om Santander hade funnit att KE och PM inte var tillräckligt kreditvärdiga. Men bedömningen av om ett medvållande föreligger ska göras med utgångspunkt i den föreliggande situationen, nämligen att avtalet kom att ingås. Det följer av principen att en skadegörare har att ta den skadelidande sådan han är. Då är det att märka att det förhållande som Santander på grund av den oriktiga leveransbestämelsen har misstagit sig om rör frågan om ägarförbehåll i båten. En bättre prövning av KEs och PMs kreditvärdighet – om nu en sådan borde ha skett – hade emellertid inte verkat riskminskande i det hänseendet. Redan av det skälet kan påståendet om medvållande på grund av bristande kreditprövning inte godtas. Det leder till frågan om Santander ska anses ha varit medvållande på grund av bristande kontroll av den oriktiga uppgiften.

33. Det förekommer inte sällan att i ett kontrakt den ena parten bekräftar att ett visst förhållande är vid handen. Vad som krävs för att uppgiftslämnaren i princip ska ansvara för att uppgiften är felaktig har berörts i det föregående (p. 20–26). Frågan här är om förhållanden på uppgiftsmottagarens sida kan befria uppgiftslämnaren från det ansvar som denne i princip har. Som ska framgå i det följande finns det dock när det gäller uppgiftsansvar ett samband mellan ansvarsfrågan och medvållandefrågan.

34. Om det visar sig att en lämnad uppgift är felaktig är det klart att uppgiftsmottagaren inte kan göra gällande någon påföljd med anledning av det, om han när avtalet ingicks visste eller måste antas ha känt till det rätta förhållandet (jfr 20 § första stycket köplagen beträffande köprättsligt fel). Mer oklart är det emellertid vad som gäller, när han av någon anledning kanske borde ha förstått att uppgiften var oriktig. En allmän utgångspunkt är dock att mottagaren av en i ett kontrakt intagen uppgift om ett sakförhållande ska – om uppgiftslämnaren alls svarar för den – kunna lita på att uppgiften är riktig, om den är ägnad till det. Den viktigaste förklaringen till det är att en sådan ordning befrämjar ekonomisk effektivitet (jfr p. 47). Av precis det skälet har en uppgiftslämnare ett oaktsamhetsansvar för en uppgift som är ägnad att skapa tillit (se p. 21).

35. Av det sagda följer att när en i ett kontrakt lämnad uppgift för vilken uppgiftslämnaren i och för sig svarar är felaktig, så bör utrymmet för uppgiftslämnaren att få sitt skadeståndsansvar jämkat på grund av mottagarens bristande kontroll av denna vara mycket begränsat. Även om uppgiftsmottagaren med hänsyn till frågans vikt i sitt eget intresse kanske borde ha undersökt hur det förhöll sig med det bekräftade förhållandet, bör han därför i regel inte begränsas i sin rätt till påföljd annat än när det fanns ett tydligt indicium på att bekräftelsen kunde vara oriktig och han trots det handlade som om uppgiften var riktig (jfr NJA 1978 s. 301, där det anges att en för säljaren bindande utfästelse befriar köparen från den lagreglerade skyldigheten att undersöka objektet före köpet, men också NJA 1955 s. 75, där Högsta domstolen trots en utfästelse fäste avseende vid att köparen, som undersökt varan före köpet, inte hade bort iaktta att varan avvek från utfästelsen). Det gäller i synnerhet när, såsom det här är fråga om, det rör sig om en uppgift som den skadelidande efterfrågar för att skydda sig mot just sådan skada som den inträffade.

36. Det kan dock inträffa att uppgiftsmottagaren likväl utför en kontroll av den lämnade uppgiften och därvid av oaktsamhet förbiser att den är oriktig (jfr 20 § andra stycket köplagen och betydelsen av vad en köpare borde ha märkt vid en faktiskt företagen undersökning; att en köpare inte efterkommer säljarens anmaning att undersöka den sålda varan befriar i regel inte säljaren från ansvaret för positivt lämnade uppgifter, se NJA 1923 s. 244). Då uppkommer frågan om det kan innebära att uppgiftslämnaren blir fri från ansvar för uppgiftens felaktighet. När båda sidor har varit likvärdigt oaktsamma ligger det nära till hands att falla tillbaka på den dispositiva riskfördelningsordningen (angående en säljares uppgiftsansvar vid en bristfälligt utförd undersökning av köparen, se bl.a. Jon Kihlman, Fel. Särskilt vid köp av lös och fast egendom, ak.avh. 1999, s. 176 ff., med hänvisningar). Det kan också vara så, att när uppgiftsmottagaren kontrollerar det sakförhållande som uppgiften avser, det efterföljande handlande som leder till skadan (här utbetalningen av kreditbeloppet utan ägarförbehåll i båten) inte kan sägas vara grundat på tillit till den lämnade uppgiften utan på resultatet av den egna (men bristfälligt utförda) kontrollen (jfr i fråga om köprättsligt fel Christina Hultmark, Kontraktsbrott vid köp av aktie, ak.avh. 1992, s. 137 i anslutning till ett engelskt rättsfall). Om det är på det sättet föreligger det inte något sådant orsakssamband som är en förutsättning för skadeståndsansvar.

37. KE och PM har inte gjort gällande att Santander betalade ut kreditbeloppet till Bildax grundat på en egen kontroll av att båten hade levererats. I stället har de hävdats att Santander har förlitat sig uteslutande på leveransbekräftelsen, vilket också utredningen i målet bekräftar. Leveransbekräftelsen har således, som det har konstaterats i det föregående (p. 18), legat till grund för utbetalning av kreditbeloppet.

38. Vid affärer av det slag och av den storleksordning som det här rör sig om har en part i Santanders ställning i allmänhet fog att utgå från att kunden, fastän han eller hon är konsument, läser kontraktet och inte bekräftar att leverans har skett om så

verkligen inte är fallet. En sådan part har därför också i regel fog för att utgå från att en leveransbekräftelse av det aktuella slaget är riktig. Endast om det föreligger någon särskild omständighet som ger anledning att tro att bekräftelse kan vara felaktig och den omständigheten inte föranleder en adekvat uppföljning bör en underlåten kontroll inverka på rätten till påföljd.

39. KE och PM har inte visat någon omständighet som skulle ha kunnat utlösa en skyldighet för Santander att i KEs och PMs intresse ifrågasätta deras uppgift att båten hade levererats. Tvärtom gav kontraktet anledning till antagandet att KE och PM hade betalat mer än hälften av köpeskillingen till Bildax, vilket rimligen förutsatte att leverans hade skett (jfr 5 och 36 §§ konsumentköplagen). Det framgår också av utredningen i målet att Santander vid kreditprövningen fäste avseende vid det förhållandet.

40. Det kan tilläggas att KE och PM inte heller har visat att det fanns någon rimligt enkel och effektiv möjlighet att skydda sig mot det vilseledande som KE och PM och Bildax gemensamt har utsatt Santander för. Också av den anledningen faller KEs och PMs påstående om att Santander skulle vara medvållande på grund bristande kontroll av att leverans hade skett (jfr Bengtsson, a.a. s. 66).

41. Något eget medvållande som kan inverka på KEs och PMs skadeståndsansvar ligger således inte Santander till last på någon av de grunder som KE och PM har anfört.

Ska Bildax handlande tillräknas Santander som medvållande?

42. Den skada som Santander har lidit genom att betala ut kreditbeloppet på 500 000 kr till Bildax utan att få säkerhet i båten är betingad av att Bildax har förlämnat KE och PM att underteckna köpekontraktet med det oriktiga leveransgodkännandet.

Vad KE och PM har åberopat till stöd skadeståndet ska jämkas får anses innefatta ett påstående om att detta handlande ska tillräknas Santander såsom medvällande.

43. Frågan i vilken utsträckning en skadelidande genom s.k. passiv identifikation ska tillräknas annans handlande och därigenom anses vara medvällande är i svensk rätt i stora delar obesvarad. Beträffande inomkontraktuellt ansvar för ekonomisk skada, som det här är fråga om, märks att i rättsfallet NJA 2006 s. 126 tillräknades inte ett aktiebolag en styrelseledamots oaktsamhet i förhållande till en skadeståndsansvarig revisor (jfr Stefan Lindskog, Lagen om handelsbolag och enkla bolag. En kommentar, 2 uppl. 2010, 2:17-6.2.4). Det avgörandet ger emellertid ingen egentlig ledning för annat än associationsrättsliga förhållanden.

44. Det har i det föregående (p. 11) konstaterats att handlandet på Bildax sida inte är att tillräkna Santander så, att KE och PM kan undgå avtalsbundenhet. Handlandet kan inte heller antas vara att tillräkna Santander när det gäller frågan huruvida ett skadeståndsansvar kan föreligga mot dem (aktiv identifikation). Det hindrar emellertid inte att Bildax handlande kan vara att tillräkna Santander vid bedömningen av frågan om vilket inomkontraktuellt skadeståndsansvar KE och PM har mot Santander. Det kan således inte tas för givet att de ändamålsskäl som principerna för passiv identifikation vilar på i alla delar är desamma som de ändamålsskäl som ligger till grund för den aktiva identifikationen (jfr Bjarte Askeland, Erstatningsrettslig identifikasjon, ak.avh. 2002, s. 308 ff.). Identifikation av det senare slaget motiveras av olika skäl såsom bl.a. intressegemenskap, preventionshänsyn och billighet (jfr Askeland, a.a., s. 315 ff.; om betydelsen av billighet när det gäller passiv identifikation vid personskada, se justitierådet Gösta Walins särskilda yttrande i NJA 1955 s. 102), låt vara att vilken relevans ett visst ändamålsskäl har måste antas skilja sig mellan olika skadetyper och ansvarsrelationer.

45. Det affärsförhållande som förelåg mellan Santander och Bildax utgör inte en sådan intressegemenskap att det i sig motiverar att Bildax medvållande tillräknas Santander. Det utesluter emellertid inte att de föreliggande omständigheterna kan motivera passiv identifikation. I en sådan skadesituation som här är aktuell bör för det i regel krävas att skadelidanden har anförtrott den vars medorsakande påstås skola tillräknas denne (medvållaren) att på det ena eller andra sättet omhänderha eller vårda det läderade intresset (t.ex. en sak som har skadats, jfr Askeland, a.a., s. 333). Ett skäl för det är att skadelidanden då har haft särskild anledning att verka för att medvållaren vidtar åtgärder för att förebygga skadan.

46. I det aktuella fallet anförtrodde Santander åt Bildax att leverera båten direkt till kunden. Santander anförtrodde också åt Bildax att handha kontakten med kunden. Att medorsakandet har sin grund i att Bildax missbrukade det förtroende som Santander sålunda visade Bildax kan emellertid inte anses vara tillräckligt för att Santander ska tillräknas detta. För ett sådant tillräknande måste också krävas dels att skyddsändamålet bakom den norm vars åsidosättande medför att en ansvarsgrund föreligger motiverar eller i allt fall inte talar emot ett tillräknande, dels att medorsakandet var en inte helt avlägsen följd av det visade förtroendet.

47. När det gäller informationsansvar av olika slag – innefattande sådant uppgiftsansvar som här är aktuellt – är en viktig aspekt ekonomisk rationalitet. Det är inte effektivt att en informationsmottagare måste kontrollera information som han har fått i syfte att han ska kunna handla på grundval av den (jfr p. 34). Om en tredje man (annan än anställd eller därmed jämställd), med stöd av en position som han har anförtrotts av informationsmottagaren, påverkar informationen, så är det visserligen närliggande att informationsmottagaren får bära konsekvenserna av att informationen blir missvisande av en sådan påverkan, om den beror på förbiseende eller liknande. Men informationsmottagaren ska – om inte informationen ska förlora i värde – i allmänhet kunna räkna med att den som har visats ett sådant förtroende inte medvetet åsidosätter vad som har överenskommits. I allt fall bör ett passivt

tillräknande inte ske när det skademedverkande handlandet är brottsligt eller på något annat sätt av ett sådant atypiskt slag att det för den skadelidande är både svårt att förutse och besvärligt att skydda sig mot.

48. Det sagda talar emot att Santander ska tillräknas Bildax medorsakande. I konsumentförhållanden gör sig dock särskilda övervägande gällande, bl.a. på så sätt att det finns ett visst utrymme för billighetsövervägande. Till det kommer att, som redan har framhållits (p. 10), en konsument har ett skyddsvärt intresse av ett sammanhållet motpartsförhållande. Det framstår därför som naturligt och motiverat att när det – i anslutning till en sådan transaktion som här är aktuell – gäller en konsuments uppgiftsansvar mot kreditgivaren (säljaren), så ska kreditgivaren undgå tillräknande avseende ett medorsakande som är att hänföra till leverantören endast om det finns något särskilt skäl emot det.

49. I förevarande fall finns det dock särskilda skäl som talar emot att Santander ska tillräknas de oegentligheter som har förekommit på Bildax sida. Således är det inte bara fråga om ett sådant brottsligt handlande på Bildax sida som det för Santander har varit både svårt att förutse och besvärligt att skydda sig mot; brottsligheten har varit direkt riktad mot Santander och KE och PM har i viss mån medverkat i denna. Denna medverkan måste anses vara av ett sådant otillbörligt slag att det inte finns något utrymme för att i fråga om medvållande identifiera Santander med Bildax. Det gäller särskilt i betraktande av att överenskomna vederlaget om 50 000 kr måste anses ha varit tänkt som betalning för en ekonomisk risk, en risk som realiserades om än på ett annat sätt än vad KE och PM hade anledning att räkna med. Att vederlaget möjligen aldrig erhöles förändrar inte bedömningen.

50. Av det anförda följer att Santander inte såsom medvållande ska tillräknas Bildax medorsakande till den inträffade skadan.

Jämkning enligt 6 kap. 2 § skadeståndslagen?

51. KE och PM har som enda jämningsgrund åberopat medvållande på Santanders sida. Något utrymme för att jämka skadeståndsansvaret på någon annan grund finns därför inte.

Sammanfattande slutsats

52. KE och PM är alltså skyldiga att ersätta Santander för den skada som bolaget har lidit genom att betala ut kreditbeloppet utan att få säkerhet i båten. Om skadans storlek och beräkningen av räntan råder det ingen tvist. Det leder till att Santanders överklagande ska bifallas. KE och PM ska således förpliktas att till Santander utge det yrkade beloppet.

Överröstade i frågan om skadeståndets storlek är vi ense med övriga ledamöter i rättgångskostnadsfrågan.